ការសិក្សាសង្ខេប និងអនុសាសន៍សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
លើច្បាប់ស្តីពី
សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល

សេចក្តីផ្តើម

កិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងប៉ារីសថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១ បានក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ឲ្យមានព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ដែលមានរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាច្បាប់កំពូល ហើយបានចែងច្បាស់លាស់ថាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាន់យកលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ដែលមានព្រះមហាក្សត្រគ្រងរាជ្យសម្បត្តិ តែមិនកាន់អំណាចឡើយ ហើយអំណាចទាំងអស់គឺជារបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ។ ប្រជាពលរដ្ឋគឺជាម្ចាស់វាសនាប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន។ អំណាចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ប្រើតាមរយៈអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ នីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ។

ក្រៅពីភាពជាម្ចាស់អំណាចទាំងអស់ មាត្រា៤២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ចែងថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិបង្កើតសមាគម និងអាចចូលរួមក្នុងអង្គការមហាជន ជួយគ្នាទៅវិញទៅមកការពារសមិទ្ធិផលជាតិ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម។

ក្រោមរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាធរមាននេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានសម្របសម្រួលដោយចេញប្រកាស លេខ៤៧៤សជណ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ សម្រាប់ជាបែបបទចុះបញ្ជីសមាគម។ តាមប្រកាសនេះ ការកកើតនូវសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា ក៏ចាប់ផ្តើមមាន និងមានជាថ្មីនៅកម្ពុជា។

នៅឆ្នាំ២០១៥ ច្បាប់ស្តីពី សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានអនុម័ត និងប្រកាសឱ្យប្រើចូលជាធរមាន ហើយបាននិងកំពុងអនុវត្តបានជាង ៤ឆ្នាំមកហើយ គិតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ បន្ទាប់ពីច្បាប់នេះបានចូលជាធរមាន សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួន បាន និងកំពុងជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមចម្បងៗមួយចំនួន ដូចជា៖ នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជី ការផ្លាស់ប្តូរថ្នាក់ថ្នាក់ដឹកនាំ និងអាសយដ្ឋាន ការបើកគណនេយ្យធនាគារ ការបំពេញកាតព្វកិច្ចពន្ធដារ និងការដាក់ជូនរបាយការណ៍។

ដូច្នេះ ឯកសារនេះបានធ្វើការពិនិត្យមើលថាតើមានមាត្រាណាខ្លះដែលសមាគម អង្គការមានការបារម្ភ និងមានមេរៀនអ្វីខ្លះសម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យ និងស្នើសុំកែប្រែច្បាប់នេះ?

មូលហេតុនៃការស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម និងកែលម្អការអនុវត្ត

១. ដោយមើលឃើញថាមាត្រាមួយចំនួននៃច្បាប់នេះបានចាត់ទុកសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល លក្ខណៈជាស្ថាប័នចំណុះឱ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ មិនមែនជាដៃគូសហការនោះឡើយ

២. ការចុះបញ្ជីប្រើពេលយូរ និងស្មុគស្មាញ

៣. ការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ក្នុងច្បាប់បច្ចុប្បន្ន នាំឱ្យមានការបកស្រាយទូលាយ ដែលអាចនឹងធ្វើឱ្យសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលរងគ្រោះ ឬចោទប្រកាន់ផ្សេងៗ

៤. តាមការវិភាគ នីតិវិធីរបស់តុលាការមានច្រើនថ្នាក់ ដែលបង្កភាពយឺតយ៉ាវកាន់តែខ្លាំងក្នុងការចុះបញ្ជី បើមានករណីត្រូវប្តឹងទៅតុលាការមែននោះ

៥. បញ្ហានៃការអនុវត្តនៅក្នុងមាត្រាមួយចំនួនហាក់ពុំមានសង្គតិភាពនឹងអ្វីដែលច្បាប់បានចែង

គោលបំណងនៃការស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម និងការកែលម្អការអនុវត្ត

១. ធ្វើឱ្យច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមានសង្គតិភាពជាមួយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ

២. លើកកម្ពស់សិទ្ធិស្វ័យភាពនីតិបុគ្គលសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្របតាមគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

៣. កែលម្អការអនុវត្តមួយចំនួន ឱ្យស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយមាត្រាច្បាប់ដែលបានចែង

វិធីសាស្ត្រ

លទ្ធផលនៃការសិក្សា និងអនុសាសន៍នៃឯកសារនេះ រៀបចំឡើងតាមវិធីសាស្ត្រ ដូចខាងក្រោម៖

- ជួបប្រជុំគ្នារវាងសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានាដែលបាននិងកំពុងប្រតិបត្តិការនៅកម្ពុជា
- រៀបចំជាការស្ទង់មតិតាមរយៈបញ្ជីសំណួរសំខាន់ៗ រួមទាំងការបារម្ភផ្នែកខាងក្នុង និងការប្រឈមពេលអនុវត្តសកម្មភាពនៅតាមគោលដៅអង្គការសមាគម
- ក្រុមមេធាវីធ្វើការវិភាគលើមាត្រាមួយចំនួនដែលសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបានលើកឡើងពីការបារម្ភណ៍ បញ្ហាប្រឈម និងអនុសាសន៍របស់គេ
- ធ្វើការបង្ហាញលទ្ធផល និងពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសមាគម និងអង្គការដែលបានចូលរួមក្នុងដំណើរសិក្សា

ល.រ	ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់ ការពិនិត្យ ការពិភាក្សា និងការអនុវត្តន៍	មតិយោបល់ និងសំណើ
ក. អំពីលក្ខន្តិកៈ និងការបង្កើតសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល		
១.	**<u>ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់</u>** **មាត្រា ៧៖** លក្ខន្តិកៈរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ត្រូវមានខ្លឹមសារស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់នានាជាធរមាន ហើយត្រូវចែងចំណុចសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម៖ ១. គោលបំណង និងគោលដៅ ២. ឈ្មោះជាអក្សរពេញ អក្សរកាត់ ដោយមិនត្រូវចម្លងតាមឈ្មោះជាអក្សរពេញ អក្សរកាត់របស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកដែលបានចុះបញ្ជីមុនរួចហើយ ៣. សញ្ញាសម្គាល់មិនត្រូវចម្លងតាមសញ្ញាជាតិ ឬស្ថាប័នរដ្ឋ ឬរូបសញ្ញារបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ដែលបានចុះបញ្ជីមុនរួចហើយ ឬរូបសញ្ញាបដិរូបកាកបាទក្រហម ឬអឌ្ឍច័ន្ទក្រហម ឬស្ថាប័នអន្តរជាតិ ៤. វិធាននៃការជ្រើសរើស ការបញ្ឈប់ ការបណ្តេញចេញ ការផ្លាស់ប្តូរ ការដកហូតតំណែង ប្រធាន ឬតំណែងនាយកប្រតិបត្តិ ៥. វិធាននៃការប្តូរឈ្មោះ ឬការប្តូរសញ្ញាសម្គាល់ ឬការធ្វើវិសោធនកម្មលក្ខន្តិកៈ ៦. ប្រភពធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិ ៧. វិធាននៃការគ្រប់គ្រងធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិ ៨. វិធាននៃការរំលាយ វិធាននៃការចាត់ចែងធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិនៅពេលត្រូវបានរំលាយ។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** មាត្រា៧ ផ្តល់នូវលក្ខខណ្ឌសម្រាប់បង្កើតសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីក្លាយជានីតិបុគ្គលស្របច្បាប់ ដោយតម្កល់ឯកសារនៅក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ដោយឡែក លក្ខន្តិកៈក៏ត្រូវបានសរសេរតាមទម្រង់ដែលផ្តល់ដោយក្រសួងមហាផ្ទៃដែរ។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងកន្លងមក លក្ខន្តិកៈរបស់សមាគម អង្គការ ដែលបានដាក់ពាក្យសុំចុះ	១. មន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃអាចតម្រូវឱ្យសាម៉ីអង្គការដែលដាក់ពាក្យសុំ ធ្វើការកែតម្រូវអក្ខរាវិរុទ្ធបាន តែមិនអាចតម្រូវឱ្យធ្វើការកែតម្រូវពាក្យពេចន៍ដែលជាការចង់បានរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីទេ ព្រោះអ្នកដាក់ពាក្យបានតម្រូវតាមលក្ខខណ្ឌមាត្រា៧ នេះគ្រប់ចំណុចទាំងអស់រួចហើយ។ ២. គួរតែមានសេចក្តីណែនាំរួមមួយអំពីការដាក់ពាក្យ និងលក្ខខណ្ឌ ដែលពលរដ្ឋអាចរៀបចំនិងងាយស្រួល ហើយក្រសួងមហាផ្ទៃគួរធ្វើសវនាការបច្ចេកទេសជាមួយក្រុមដែលដាក់ពាក្យ ដើម្បីផ្តល់ឱកាសការពារនូវអ្វីដែលអ្នកដាក់ពាក្យបានសរសេរ ហើយក្រសួងមហាផ្ទៃអាចយល់បានថាចង់និយាយពីអ្វី។

	បញ្ជីទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ត្រូវបានមន្ត្រីទទួលបន្ទុកក្នុងក្រសួងតម្រូវឱ្យធ្វើការកែតម្រូវទៅតាមការចង់បានរបស់មន្ត្រីក្រសួង ដោយមិនបានគោរពនូវស្មារតីដើម នៃក្រុមមនុស្សជាស្ថាបនិក ដែលបានរៀបចំបង្កើតសមាគម អង្គការ នោះឡើយ។ ទោះបីពួកគេបានបំពេញតាមគ្រប់ចំណុចទាំងអស់ក្នុងមាត្រា៧ នេះក៏ដោយ។ ផ្អែកតាមមាត្រានេះ មានភាពទូលំទូលាយសមល្មមដែលអនុញ្ញាតឱ្យពលរដ្ឋខ្មែរអាចដាក់គំនិត យោបល់របស់ខ្លួនជាខ្លឹមសារនៃលក្ខខណ្ឌផ្ទៃក្នុង។ល។ ដែលក្នុងនោះ ជាតំណាងឱ្យស្មារតី និងក្តីស្រមៃរបស់ក្រុមពួកគេ ជាពិសេសគឺក្រុមរបស់គេយល់ដូចគ្នាថា ពាក្យនោះមានន័យយ៉ាងម៉េចសម្រាប់ការងាររបស់ក្រុមពួកគេ និងនីតិបុគ្គលដែលនឹងត្រូវបង្កើត។	
២.	<u>**ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់**</u> <u>**មាត្រា ៨៖**</u> ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ហើយត្រូវសម្រេចព្រមទទួល ឬមិនព្រមទទួលចុះបញ្ជីរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៤៥ (សែសិបប្រាំ)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកស្នើសុំមិនបានបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការចុះបញ្ជី ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអ្នកស្នើសុំឲ្យធ្វើការចុះបញ្ជីក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៤៥ (សែសិបប្រាំ)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសម្រេចអំពីការចុះបញ្ជីក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ១៥ (ដប់ប្រាំ)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ បន្ទាប់ពីថ្ងៃបានទទួលសំណុំលិខិតតម្រូវ។ ក្នុងករណីក្រសួងមហាផ្ទៃខកខានមិនបានសម្រេចអំពីការចុះបញ្ជីក្នុងរយៈពេលដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើ សមាគម ឬ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកនោះត្រូវចាត់ទុកថា បានទទួលការចុះបញ្ជីស្របតាមច្បាប់នេះ។ ក្នុងករណីនេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវធ្វើនិយតកម្មឯកសារចុះបញ្ជីផ្តល់ជូនទៅសាមីសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកនោះ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃអាចបដិសេធការស្នើសុំចុះបញ្ជីសមាគ ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកណា ដែលរកឃើញថា មានគោលបំណង និងទិសដៅដែលអាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ ស្ថិរភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬបង្កនូវភាពអន្តរាយដល់សន្តិសុខជាតិ វប្បធម៌ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គមជាតិកម្ពុជា។ សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលណា ដែលក្រសួងមហាផ្ទៃសម្រេចបដិសេធចំពោះការស្នើសុំចុះបញ្ជី មានសិទ្ធិប្តឹងទៅតុលាការ។	១. គួរកែកថាខណ្ឌទី២ ដូចតទៅ៖ "ក្នុងករណីមានចំណុចដែលអាចតម្រូវឲ្យធ្វើការកែប្រែ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីនៃក្រសួងមហាផ្ទៃ ត្រូវអញ្ជើញតំណាង ឬអ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំចូលការពារចំណុចនោះ ក្នុងរយៈពេលមិនហួសពី ៤៥ ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ គិតចាប់ពីថ្ងៃដាក់ពាក្យ។ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីត្រូវសម្រេចទទួល ឬបដិសេធក្នុងរយៈ១៥ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការបន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលសមាគម និងអង្គការបានដាក់សេចក្តីកែតម្រូវ។ ក្នុងករណីដែលត្រូវឲ្យមានការកែប្រែខ្លឹមសារ ឬពាក្យពេជន៍ ក្រសួងត្រូវរៀបចំឲ្យមានសវនាការបច្ចេកទេស ដើម្បីឲ្យអ្នកស្នើសុំចុះបញ្ជីបានការពារខ្លឹមសារដើម។ នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីមានរយៈពេលយ៉ាងយូរបំផុតគឺ៦០ថ្ងៃ។ *២. គួរលុបកថាខណ្ឌទី៤ ដែលចែងថា "ក្រសួងមហាផ្ទៃអាចបដិសេធការស្នើសុំចុះបញ្ជី*

	ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា សមាគម និងអង្គការមួយចំនួន កន្លងមកបានជួបបញ្ហា ដែលសំណើសុំចុះបញ្ជីត្រូវបានមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃតម្រូវឲ្យធ្វើការកែតម្រូវជាច្រើនដង ហើយមួយដងៗ គឺមានរយៈពេលយូរ បូកសរុបចូលគ្នាគឺលើស ៤៥ថ្ងៃ។ សមាគម អង្គការខ្លះ បានចំណាយពេលអស់ជាច្រើនខែ និងចុងក្រោយត្រូវកែតម្រូវតាមការចង់បានរបស់មន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ដើម្បីបានចុះបញ្ជី ឬទទួលស្គាល់។ **ការអនុវត្តកថាខណ្ឌទី២** នៃមាត្រា ៨នេះ បានបញ្ជាក់ថាការកែតម្រូវឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យចុះបញ្ជីកែជាច្រើនលើកច្រើនសារនោះ ជាការធ្វើឲ្យរយៈពេលកំណត់ ៤៥ ថ្ងៃ តាមមាត្រានេះ អនុវត្តមិនបានត្រឹមត្រូវ។ លើសពីនេះទៀត ការសាចុះសាឡើង ធ្វើឱ្យការចុះបញ្ជីត្រូវចំណាយពេលលើសពី ៤៥ថ្ងៃ និងត្រូវបានអូសបន្លាយជាច្រើនខែទៀត ក៏មានដែរ។ កន្លងមក អ្នកដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីសមាគម និងអង្គការ មិនដែលបានជួបមុខមន្ត្រី ដើម្បីធ្វើការបំភ្លឺតវ៉ាពីជំហររបស់ខ្លួនម្តងណាទេ ក៏ប៉ុន្តែគ្រាន់តែបានទទួលដំណឹងឲ្យធ្វើការកែចំណុចនេះ ឬចំណុចនោះ ហើយត្រូវរង់ចាំតទៅទៀតតែប៉ុណ្ណោះ។ គួរតែមានការបើកឱកាសឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំ បានការពារជំហររបស់ខ្លួន នៅចំពោះមុខគណៈកម្មការ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យទុកចិត្តថា គណៈកម្មការបានវិនិច្ឆ័យដោយឥតលម្អៀង។ វិវាទនៃការចុះបញ្ជីនេះ ត្រូវបានផ្តល់អាណត្តិឲ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ ជាអ្នកសម្រេចភាគច្រើន ចំណែកពលរដ្ឋដែលជាអ្នកស្នើសុំបង្កើត ចុះបញ្ជី មិនមានឱកាសតវ៉ាតទល់នៅថ្នាក់រដ្ឋបាល។ ការណ៍នេះ បានបង្ហាញថា អ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចថ្នាក់បច្ចេកទេសជាមន្ត្រីទទួលបន្ទុករបស់រដ្ឋ បានតម្រូវឱ្យធ្វើការកែប្រែជាច្រើនលើក លុះត្រាតែអ្នកដាក់ពាក្យសុំបានធ្វើតាម ទើបអាចចុះបញ្ជីបាន។ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនប្តឹងទៅតុលាការតាមលំដាប់ថ្នាក់ នឹងត្រូវចំណាយពេលវេលាយូរ ព្រោះនីតិវិធីតុលាការមានច្រើនថ្នាក់ទើបសម្រេចបាន ទោះជារឿងរដ្ឋបាលក៏ដោយ ។	*សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកណា ដែលរកឃើញថា មានគោលបំណង និងទិសដៅដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ ស្ថិរភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬបង្កនូវភាពអន្តរាយដល់សន្តិសុខជាតិ វប្បធម៌ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គមជាតិកម្ពុជា។"* ខ្លឹមសារនៃមាត្រាខាងលើធ្វើឲ្យមានការព្រួយបារម្ភពីការបកស្រាយតាមកាលៈទេសៈ ឬស្ថានភាពនយោបាយ។ ៣. គួរកែកថាខណ្ឌទី៥ ដូចតទៅ៖ *"សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវបានក្រសួងមហាផ្ទៃបដិសេធចុះបញ្ជី មានសិទ្ធិប្តឹងតវ៉ាពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃទៅសាលាឧទ្ធរណ៍"*។
៣.	<u>**ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់**</u> <u>**មាត្រា ៩៖**</u> សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក នឹងក្លាយជានីតិបុគ្គល ចាប់ពីថ្ងៃដែលក្រសួងមហាផ្ទៃ បានចុះបញ្ជី។ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវចម្លងឯកសារចុះបញ្ជីសមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកនេះ ទៅក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធតាមការចាំបាច់។	១. គួរបន្ថែមនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ដូចតទៅ៖ *"សមាគម អង្គការជាតិដែលបានចុះបញ្ជីនៅក្រសួងមហាផ្ទៃរួចហើយ អាចធ្វើសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដោយសេរី ដោយមិនបាច់សុំអនុញ្ញាតពីអាជ្ញាធរណាមួយជាមុននោះទេ*

	សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកដែលមិនបានចុះបញ្ជី មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឡើយ។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** **កថាខណ្ឌទី១** នៃមាត្រានេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវចម្លងឯកសារចុះបញ្ជីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកទៅក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធតាមការចាំបាច់ ប៉ុន្តែនៅពេលអនុវត្តសកម្មភាព សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានអាជ្ញាធរតម្រូវឱ្យដាក់ជូននូវសេចក្តីសម្រេចអំពីការចុះបញ្ជីរបស់ខ្លួន។ **កថាខណ្ឌទី២** នៃមាត្រា៩ មិនបានលើកទឹកចិត្តឱ្យពលរដ្ឋចូលរួមក្នុងកិច្ចការសង្គមដោយសកម្ម និងរស់រវើកនោះឡើយ ហើយឥទ្ធិពលនៃកថាខណ្ឌនេះ ខុសពីគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងកិច្ចការសង្គម។	*លើកលែងតែមានច្បាប់ផ្សេងដែលចែងពីនេះ។"* ២. កថាខណ្ឌទី២ គួរចែងថា៖ សមាគម អង្គការក្នុងស្រុក ទោះជាបានចុះបញ្ជី ឬមិនបានចុះបញ្ជី គួរតែមានសិទ្ធិធ្វើសកម្មភាពដោយសេរី ដើម្បីផលប្រយោជន៍សហគមន៍ និងសង្គមរបស់ពួកគេ។ តែសមាគម អង្គការដែលមិនបានចុះបញ្ជី ដើម្បីក្លាយជានីតិបុគ្គល នឹងមិនអាចទទួលបានការលើកលែងពន្ធមួយចំនួនពីរដ្ឋ ដូចជាពន្ធនាំចូលឡើយ។
ខ. អំពីដំណើរការ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃសមាគម អង្គការ ក្រោយពេលចុះបញ្ជី		
៤.	**<u>ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់</u>** **<u>មាត្រា ១០៖</u>** សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីព័ត៌មានរាល់គណនីដែលត្រូវបើកសម្រាប់កិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួននៅធនាគារក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃចុះបញ្ជី។ សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្នុងករណីមានការធ្វើវិសោធនកម្មលក្ខន្តិកៈ ឬការផ្លាស់ប្តូរទីស្នាក់ការ ឬការផ្លាស់ប្តូរតំណែងប្រធាន ឬតំណែងប្រធាន ឬតំណែងនាយកប្រតិបត្តិ ឬការប្រែប្រួលព័ត៌មានគណនីធនាគារ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលផ្លាស់ប្តូរ ឬប្រែប្រួល ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវសំណុំលិខិតដែលបានផ្លាស់ប្តូរ។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** **កថាខណ្ឌទី១៖** ក្រោយពីបានក្លាយជានីតិបុគ្គលដែលមាននាមករណ៍ មានអាសយដ្ឋាន មានរចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំ និងអនុវត្ត មានធនធាន សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មានសិទ្ធិស្វ័យភាពក្នុងការដឹកនាំ គ្រប់គ្រង សម្រេច	១. គួរលុបកថាខណ្ឌទី១ ទាំងស្រុង។ ២. គួរធ្វើវិសោធនកម្មកថាខណ្ឌទី២៖ *"សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្នុងករណីមានការធ្វើវិសោធនកម្មលក្ខន្តិកៈ ឬការផ្លាស់ប្តូរទីស្នាក់ការ ឬការផ្លាស់ប្តូរតំណែងប្រធាន ឬតំណែងនាយកប្រតិបត្តិ (សុំលុបចោល ការប្រែប្រួលព័ត៌មានព័ត៌មានគណនីធនាគារ) ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៤៥ (សែសិបប្រាំ)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃ ដែលផ្លាស់ប្តូរ*

	ចិត្ត ក្នុងការអនុវត្ត ឬមិនអនុវត្តក្នុងក្របខណ្ឌលក្ខន្តិកៈ និងច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងឋានៈជាបុគ្គលឯករាជ្យ មិនរកប្រាក់ចំណេញ និងមានសិទ្ធិជានីតិបុគ្គលដែលគោលការណ៍ទាំងនេះមានចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ក្នុងន័យនេះ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មានទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួន ជារបស់ឯកជនដែរ រួមទាំងព័ត៌មានឯកជនរបស់នីតិបុគ្គល ដែលក្នុងនោះ មានរាល់ព័ត៌មានគណនីធនាគាររបស់ខ្លួន។ មាត្រា ១០ កថាខណ្ឌទី១ បានដាក់កាតព្វកិច្ចដល់ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឲ្យបើកចំហនូវរាល់ព័ត៌មានគណនីធនាគារ ដោយមិនឆ្លុះបង្ហាញពីឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់គណនីនោះទេ។ តាមការពិភាក្សាជាមួយមន្ត្រីសមាគម អង្គការនានា គេមានការបារម្ភអំពីការផ្ញើព័ត៌មានធនាគារ តាមមាត្រានេះ។ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល បង្ហាញថា មាត្រា ១០ ដែលដាក់កាតព្វកិច្ចតម្រូវឱ្យសមាគម ឬអង្គការជូនដំណឹងរាល់ព័ត៌មានគណនីធនាគារទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បានធ្វើឲ្យមានក្តីបារម្ភយ៉ាងខ្លាំង ហើយយល់ថាគឺជាការរំលោភសិទ្ធិឯកជនរបស់សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានរបស់ខ្លួន។ តាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មានតែចៅក្រមស៊ើបសួរទេដែលមានតួនាទីក្នុងការបង្គាប់ឲ្យធនាគារបើកចំហរ និងត្រួតពិនិត្យគណនីធនាគារបុគ្គលណាមួយដែលត្រូវបានតុលាការសង្ស័យ និងស៊ើបអង្កេត។ តាមច្បាប់ស្តីពី **ឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន និងប្រតិបត្តិការសងប្រាក់** ដែលចូលជាធរមានក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ចែងពន្យល់ពាក្យ **គណនី** ថា «១៣-**គណនី** សំដៅដល់គណនីទាំងឡាយ ដែលបានបើកនៅក្រោមកិច្ចសន្យារវាងអតិថិជន និងធនាគារ ទោះបីជាគណនីចរន្ត គណនីផ្ទេរប្រាក់ ឬគណនីផ្សេងទៀតក្តី និងរួមទាំងគណនីនៅក្រោមទំនាក់ទំនងពិសេស ដែលបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងអនុវត្តប្រតិវត្តិការទូទាត់សងប្រាក់តែមួយប៉ុណ្ណោះ។» នៅក្នុងប្រតិបត្តិការក្រោមច្បាប់នេះ **គណនី** គឺជាប្រតិបត្តិការក្រោមកិច្ចសន្យារវាងធនាគារ និងអតិថិជនប៉ុណ្ណោះ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ មិនមែនជាភាគីក្នុងកិច្ចសន្យា បើកគណនីទេ។ ជាមួយគ្នានេះក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏បានចែងអំពីគោលការណ៍រួមនៃសិទ្ធិរបស់នីតិបុគ្គល។ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល គឺជានីតិបុគ្គលមិនរកប្រាក់ចំណេញដែលមាន រាល់សិទ្ធិ ករណីយកិច្ច និងកាតព្វកិច្ចដូចបុគ្គលឯទៀតដែរ រួមទាំងសិទ្ធិមានទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន និងស្វ័យភាពបុគ្គលក្នុងការគ្រប់គ្រង (ស្វ័យអភិបាលកិច្ច) ជានីតិបុគ្គលឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត្យ។ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មិនគួរស្ថិតក្រោមស្ថានភាពជាប់សង្ស័យពីបទល្មើសអ្វីឡើយ ក៏ប៉ុន្តែនីតិបុគ្គលនេះ ស្ថិតក្រោមការការពារនៃគោលការណ៍រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨ ដែលចាត់ទុកថាគ្មានទោស ដរាបណាមិនទាន់មានសាលក្រមស្ថាពរ។	*ឬប្រែប្រួល ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវសំណុំលិខិតដែលបានផ្លាស់ប្តូរ។"*

	មាត្រា ២១៩ ដល់ ២២៤ នៃច្បាប់ស្តីពី**ឧបករណ៍អាចជួញដូរបាន និងប្រតិបត្តិការសងប្រាក់** បានចែងពន្យល់អំពីលក្ខណ្ឌ សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរវាងធនាគារ និងអតិថជនដែលជាម្ចាស់គណនីក្នុងធនាគារ។ ជារួម រាល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងគណនីធនាគារ គឺជាព័ត៌មានឯកជនដែលក្នុងន័យនេះ មាត្រា ១០ បានដាក់កាតព្វកិច្ចតម្រូវឱ្យបើកចំហរព័ត៌មានឯកជនទៅក្រសួងរបស់រដ្ឋ ដែលអតិថិជនមិនពេញចិត្តនឹងបើកចំហ។ ជារួម ក្រសួងរបស់រដ្ឋ ក៏ចូលរួមធានានូវសិទ្ធិឯកជនភាព និងស្វ័យភាពរបស់បុគ្គលឯកជន ពិសេសទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន (រាល់ព័ត៌មានអំពីគណនីធនាគារ)។ **កថាខណ្ឌទី២៖** សមាគម អង្គការ យល់ថាការជូនដំណឹងទៅក្រសួងមហាផ្ទៃពីការផ្លាស់ប្តូរលក្ខន្តិកៈ ទីស្នាក់ការ និងនាយកប្រតិបត្តិ ជាការសមស្របអាចអនុវត្តបាន មិនប៉ះពាល់ឯកជនភាព និងឯករាជ្យភាពនៃសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលទេ។ ប៉ុន្តែ ការជូនដំណឹងអំពីការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ មិនមែនជាមូលហេតុនៃការទទួលបានសុពលភាពនោះឡើយ។ ការជូនដំណឹងនេះ គ្រាន់តែឱ្យក្រសួង ស្ថាប័ននានាបានដឹងអំពីការផ្លាស់ប្តូរ និងដើម្បីធ្វើទំនាក់ទំនងប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តជាក់ស្តែង ការផ្លាស់ប្តូរនាយក ឬនាយិកាប្រតិបត្តិ ឬប្រធាន ក្រសួងមហាផ្ទៃតម្រូវឱ្យមានការទទួលស្គាល់ដោយចេញលិខិតថ្មីមួយទៀត មានឈ្មោះអ្នកថ្មី។ ការតម្រូវនេះ ហួសពីការជូនដំណឹង ដែលកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១០ នេះតម្រូវ។ បន្ថែមទៀត ការបើកគណនីធនាគារ ក៏មិនគួរទាល់តែមានលិខិតទទួលស្គាល់ពីការជូនដំណឹងរបស់សមាគម ឬអង្គការ ដែលបានជូនដំណឹងទៅក្រសួងមហាផ្ទៃទើបអាចប្រើប្រាស់ជាតឹកតាងបាននោះទេ។ គួរតែមានត្រឹមការវាយត្រាចូលចាត់ទុកថាជាការគ្រប់គ្រាន់ក្នុងដំណើរការចុះបញ្ជីពន្ធដារ ឬបើកគណនីធនាគារបាន។ ជាក់ស្តែង ការជូនដំណឹងដែលមានវាយត្រាចូលគួរចាត់ទុកថាបានបំពេញត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ដែលអាចយកទៅបញ្ជាក់ក្នុងការចុះបញ្ជីបង់ពន្ធ ឬស្នើសុំបើកគណនីធនាគារផ្សេងៗបាន។ សមាគម អង្គការបានចុះបញ្ជីក្លាយជានីតិបុគ្គលស្របច្បាប់រួចហើយ ហេតុនេះ ការតម្រូវឱ្យមានលិខិតចេញទទួលស្គាល់នាយក ឬនាយិកា ឬប្រធានថ្មី ជាការលំបាកទាំងសមាគម អង្គការ និងទាំងស្ថាប័នផ្សេងទៀត រួមទាំងធនាគារផង ព្រោះក្នុងមាត្រាច្បាប់បានចែងត្រឹមជាការជូនដំណឹងមិនមែនតម្រូវឱ្យស្នើសុំទទួលស្គាល់នោះទេ។	

៥.	**<u>ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់</u>** **<u>មាត្រា ២០៖</u>** សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលបានចុះបញ្ជី ឬអនុស្សរណៈ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមនីតិរូមនៃរបបសារពើពន្ធជាធរមាន និងទទួលបានការលើកទឹកចិត្ត និងការអនុគ្រោះនានា ស្របតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** អង្គការ សមាគមដែលបង្កើតឡើងគ្មានគោលបំណងរកកម្រៃទេ គឺធ្វើការដើម្បីផលប្រយោជន៍សាធារណៈ។ តាមគោលបំណងរបស់ច្បាប់នេះ មានការលើកទឹកចិត្ត និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពពលរដ្ឋខ្មែរ ក្នុងការចូលរួមសកម្មក្នុងកិច្ចការសង្គម។ ហេតុដូចនេះ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល គួរតែទទួលបាននូវការលើកទឹកចិត្ត និងការអនុគ្រោះដោយឡែកចំពោះធនធានដែលរកបាន និងធនធានសម្រាប់ដំណើរការរបស់នីតិបុគ្គលមិនរកផលចំណេញ។ ការអនុវត្តិទូទៅដោយគ្មានការលើកលែងចំពោះសកម្មភាពដែលចំណាយសម្រាប់សង្គម និងមិនរកផលចំណេញ បានបណ្តាលឲ្យមានការពិបាកដល់ម្ចាស់មូលនិធិដែលមានចិត្តសប្បុរស បរិច្ចាគសម្រាប់កិច្ចការសង្គមមនុស្សធម៌។ នៅប្រទេសខ្លះ ប្រាក់ដែលគេបរិច្ចាគសម្រាប់មនុស្សធ៌ម សង្គមស៊ីវិលត្រូវបានរួចពីកាតព្វកិច្ចពន្ធ ហើយជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ។	**មាត្រា ២០ គួរកែថ្មី៖** *"សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ដែលបានចុះបញ្ជីរួច ហើយនឹងត្រូវបានទទួលការលើកទឹកចិត្ត ដោយការលើកលែងពន្ធរាល់ការចំណាយលើសម្ភារៈផ្សេងៗ សម្រាប់បំរើឲ្យប្រតិបត្តិការរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនោះ។"*
៦.	**<u>ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់</u>** **<u>មាត្រា ២៤៖</u>** អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬសមាគមបរទេស ត្រូវប្រកាន់ជំហរអព្យាក្រឹតចំពោះគ្រប់គណបក្សនយោបាយនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** អព្យាក្រឹត្យភាពក្នុងមាត្រានេះ មានន័យទូលំទូលាយ។ ជាឧទាហរណ៍ តើសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជួបនិយាយគ្នាជាមួយសមាជិកគណបក្សណាមួយ ទទួលទានអាហារជាមួយគ្នា ជួបប្រជុំជាមួយគ្នា ចូលជាសមាជិកបក្ស ឬផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន។ល។ សេរីភាពក្នុងការប្រកាន់គំនិត មតិ យោបល់ និងជំហរផ្ទាល់ខ្លួន គឺជាសិទ្ធិសេរីភាពជាមូលដ្ឋានដែលធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងសេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាបាន	**គួរលុបមាត្រា ២៤ ទាំងស្រុង។**

	ទទួលស្គាល់។ មាត្រា ២៤ ក្នុងច្បាប់បានបង្ហាប់បញ្ហាឱ្យសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ត្រូវប្រកាន់ជំហរអព្យាក្រឹត្យ ដែលបានបិទសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការសម្តែងមតិ មានក្នុងគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់។ មាត្រា ២៤ បានចែងយ៉ាងទូលាយ មិនបានកំណត់និយមន័យឱ្យច្បាស់ អំពីសកម្មភាពដែលនាំដល់ការបាត់បង់អព្យាក្រឹត្យភាពរបស់អង្គការនោះទេ។ ភាពទូលំទូលាយនៃពាក្យ ជំហរអព្យាក្រឹត្យនេះ អាចនាំផលវិបាកដល់តួនាទីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។ ជាពិសេស កន្លងមកមានការលើកឡើងរបស់មន្ត្រីរដ្ឋថា អង្គការនេះបាត់បង់អព្យាក្រឹតភាព ឬមិនឯករាជ្យ ធ្វើឲ្យសាធារណៈជនមានការយល់ច្រឡំថា សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋភិបាល អនុវត្តខុសច្បាប់ ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៤ ដែលនាំសមាគម ឬអង្គការនោះនឹងត្រូវរំលាយតាមមាត្រា ៣០។ សមាគម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបារម្ភថា អាជ្ញាធរនឹងបកស្រាយមាត្រានេះតាមស្ថានភាពនយោបាយក្តៅ ឬត្រជាក់។ ឧ. សកម្មភាពដូចគ្នាប៉ុន្តែក្នុងស្ថានភាពនយោបាយធម្មតាគឺគ្មានបញ្ហា តែសកម្មនេះបើអនុវត្តម្តងទៀតដោយអង្គការក្នុងស្ថានភាពនយោបាយតានតឹងបែរជាត្រូវចាប់ពិរុទ្ធ។	
៧.	**<u>ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់</u>** **<u>មាត្រា ២៥៖</u>** អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ត្រូវផ្ញើរទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុនូវរបាយការណ៍បូកសរុបសកម្មភាពការងារ និងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំមួយច្បាប់ មិនឱ្យហួសពីដំណាច់ខែកុម្ភៈនៃឆ្នាំបន្ទាប់។ ក្នុងករណីដែលទទួលបានការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុពីម្ចាស់ជំនួយ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកនោះត្រូវផ្ញើររបាយការណ៍ខាងលើ ដោយចម្លងចេញពីឯកសារដើម ដែលផ្ញើទៅម្ចាស់ជំនួយក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃផ្ញើទៅម្ចាស់ជំនួយ ព្រមទាំងឯកសារគម្រោងកម្មវិធីការងារ និងកិច្ចព្រមព្រៀងហិរញ្ញប្បទាន ១ (មួយ) ច្បាប់ ដែលម្ចាស់ជំនួយបានយល់ព្រម ដោយចម្លងពីឯកសារដើម ឲ្យបានក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃម្ចាស់ជំនួយបានយឯកភាពយល់ព្រម។ របាយការណ៍នេះត្រូវតម្កល់ទុកនៅទីស្នាក់ការរបស់ខ្លួនរយៈពេលយ៉ាងតិច ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ក្រសួងមហាផ្ទៃអាចស្នើសុំរបាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាព និងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំរបស់សមាគម។	១. **គួរលុបកថាខណ្ឌទី១** នៃមាត្រា ២៥នេះទាំងស្រុង។ ២. **គួរកែកថាខណ្ឌទី២** នៃមាត្រា ២៥នេះ៖ "*ក្នុងករណីមានបណ្តឹងទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ឬក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក្រសួងសម៉ីអាចស្នើសុំរបាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹង និងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស ដែលមានសាខា ឬការិយាល័យនៅប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីជាព័ត៌មាន ពិភាក្សារកដំណោះស្រាយថ្នាក់រដ្ឋបាល។*"

	អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេសត្រូវផ្ញើទៅក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ នូវរបាយការណ៍បូកសរុបសកម្មភាពការងារ និងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំមួយច្បាប់ ចម្លងពីឯកសារដើមដែលផ្ញើទៅម្ចាស់ជំនួយក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃផ្ញើទៅម្ចាស់ជំនួយ ព្រមទាំងឯកសារគម្រោងកម្មវិធីការងារ និង កិច្ចព្រមព្រៀងហិរញ្ញប្បទាន ១ (មួយ) ច្បាប់ ដែលម្ចាស់ជំនួយបានយល់ព្រម ដោយចម្លងពីឯកសារដើមឲ្យបានក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃម្ចាស់ជំនួយបានឯកភាពយល់ព្រម។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ឬអាជ្ញាធរសវនកម្មជាតិ អាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងធ្វើសវនកម្មលើសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** ចំពោះមាត្រា២៥ ចែងអំពីកាតព្វកិច្ចតម្រូវដាច់ខាតឱ្យសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលផ្ញើរបាយការណ៍សកម្មភាព និងរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ជាច្បាប់ចម្លងពីច្បាប់ដើមដែលផ្ញើទៅម្ចាស់ជំនួយ។ល។ បានអនុវត្តភាគច្រើនមិនពេញចិត្តនឹងការបំពេញកាតព្វកិច្ចនេះទេ។ មូលហេតុដែលបានរកឃើញ គឺពេលវេលារដ្ឋបាល ឬបុគ្គលិកត្រូវចំណាយច្រើនជាងមុន ហើយមានពេលវេលាកំណត់មិនឱ្យហួសពីថ្ងៃ ២៨ ខែកុម្ភៈ។ ចំណែករបាយការណ៍ទៅម្ចាស់ជំនួយខ្លះ អាចសុំពន្យារពេល ឬយឺតបានខ្លះ ចំណែកកាតព្វកិច្ចមាត្រា ២៥ នេះបានបន្ថែមបន្ទុកដល់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ជាជាងការសម្របសម្រួល និងការលើកទឹកចិត្តដល់ពលរដ្ឋឱ្យចូលរួមសកម្មភាពក្នុងកិច្ចការសង្គម តាមរយៈការបង្កើតសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។ ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត រវាងនីតិបុគ្គលពីរ មានក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងការបរទេស ជាមួយសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក៏មិនឃើញមានកាតព្វកិច្ចទៅវិញទៅមកដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាក្រោយពេលបង្កើតឡើយ។ ក្នុងករណីមួយចំនួនសមាគម ឬអង្គការ បានចុះកិច្ចព្រមព្រៀង ឬអនុសារណៈយោគយល់ជាមួយក្រសួងនោះ គូភាគីបានសម្តែងឆន្ទៈថា នឹងធ្វើរបាយការណ៍ជូន ឬត្រូវធ្វើអ្វីមួយតាមកាតព្វកិច្ច ដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើសមាគម ឬអង្គការ មិនបានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយក្រសួងរបស់រដ្ឋទេនោះ មិនគួរជាប់កាតព្វកិច្ចបែបនេះឡើយ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល តែងចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយម្ចាស់ជំនួយ ហើយម្ចាស់ជំនួយរបស់សមាគម ឬអង្គការ ក៏បានចុះកិច្ចព្រមព្រៀង ឬអនុសារណៈនៃការយោគយល់លើកម្មវិធីជំនួយអត់សំណងរបស់គេដែរ។	៣. **គួរលុបកថាខណ្ឌទី៣** នៃមាត្រា ២៥នេះទាំងស្រុង។ ៤. **គួរកែកថាខណ្ឌទី៤** នៃមាត្រា ២៥នេះ៖ *"ក្នុងករណីមានបណ្តឹង ក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ឬអាជ្ញាធរសវនកម្មជាតិ អាចពិភាក្សាជាមួយសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងធ្វើសវនកម្មពាក់ព័ន្ធលើចំណុចបណ្តឹង។"*

កាតព្វកិច្ចរបាយការណ៍ក្នុងមាត្រា ២៥ បានធ្វើឱ្យនីតិបុគ្គលជាសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្លាយជាការបង្ខិតបង្ខំ និងមានចម្ងល់ថា តើក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ យករបាយការណ៍ទៅធ្វើអ្វី? តើក្រសួងរបស់រដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចអ្វីជាមួយនីតិបុគ្គលជាសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។

បន្ថែមលើកាតព្វកិច្ចជូនដំណឹងទៅក្រសួងអំពីលេខគណនីធនាគារ បន្ទុករបាយការណ៍ បានធ្វើឱ្យសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបារម្ភថា ក្រសួងយកទៅធ្វើអ្វី? ឬយកដើម្បីអ្វី? តែបើយកគ្រាន់តែដើម្បីតាមដាន ឬចាប់ពិរុទ្ធនោះ វាជាការរំលោភសិទ្ធិមួយធ្ងន់ធ្ងរណាស់។ បើធ្វើឱ្យភ័យយ៉ាងនេះ គឺច្បាស់ណាស់ថាប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិឯកជន និងស្វ័យភាពបុគ្គល។ កាតព្វកិច្ចរបាយការណ៍ ជាធម្មតាលុះត្រាតែក្រសួងណាដែលសមាគម ឬអង្គការនោះ ចុះអនុស្សារណៈជាមួយស្ថាប័នរដ្ឋណាមួយនោះ។ ជាក់ស្តែង តាមផ្លូវច្បាប់ និងលក្ខន្តិកៈជាទូទៅ សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មិនមែនជាស្ថាប័នចំណុះឱ្យក្រសួងមហាផ្ទៃឡើយ ជាធម្មតាមិនមានកាតព្វកិច្ចរាយការណ៍គ្រប់សកម្មភាពរួមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដូចមាត្រា ២៥ តម្រូវនោះទេ។ ជាមួយគ្នានេះ សម្តេចក្រឡាហោម **ស ខេង** ក៏បានលើកមកបញ្ជាក់រួចហើយថា ***"ក្រសួងមហាផ្ទៃមិនមែនជាថ្នាក់ដឹកនាំសមាគម អង្គការទេ គឺគ្រាន់តែជាដៃគូរជាមួយគ្នាទេ។"*** ប្រសាសន៍របស់សម្តេចក្រឡាហោម បានន័យថា *សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ជាអង្គការឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត្យក្នុងរឿងគណបក្សនយោបាយ មានស្វ័យភាពក្នុងការដឹកនាំគ្រប់គ្រង និងមានតួនាទីសំខាន់ជាដៃគូរបស់រដ្ឋាភិបាល។*

អ្វីដែលសំខាន់នោះស្ថាប័នសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល គឺជាស្ថានប័នដែលឯករាជ្យពីស្ថាប័នរដ្ឋ មិនចាំបាច់ត្រូវរាយការណ៍គ្រប់សកម្មភាពដែលខ្លួនបានធ្វើនោះទេ។ ជាក់ស្តែង សម្តេចបានសម្រេចនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃលេខ ២០០៦ សជណ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ដែលមិនចាំបាច់ឱ្យសមាគម និងអង្គការជូនដំណឹងក្នុងការធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗនៅមូលដ្ឋាន នេះជាផ្នែកមួយនៃការផ្តល់ស្វ័យភាព ចុះហេតុអ្វីត្រូវចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានកាតព្វកិច្ចធ្វើរបាយការណ៍តាមមាត្រា២៥នេះទៀត។ **បើកថាខណ្ឌទី១ និងទី៣ នៃមាត្រា២៥ នេះនៅតែរក្សាទុកការតម្រូវឱ្យធ្វើរបាយការណ៍នោះ វាជាការជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងរបស់សមាគម ឬអង្គការយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែលធ្វើឱ្យបាត់ស្វ័យភាពរបស់នីតិបុគ្គលសមាគម ឬអង្គការជាមិនខាន។**

គ. អំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត រវាងសមាគម អង្គការ ជាមួយក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងការបរទេស		
៨.	<u>**ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់**</u> <u>**មាត្រា ៣០៖**</u> សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ដែលមិនបានអនុវត្តតាមមាត្រា ១០ ឬ មាត្រា ២៤ ឬកថាខណ្ឌទី ១ ឬ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា២៥ នៃច្បាប់នេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយទុករយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ។ ក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាមការជូនដំណឹង ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរផ្អាកសកម្មភាពជាបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៩០(កៅសិប)ថ្ងៃ។ ក្នុងករណីនៅតែមិនព្រមអនុវត្តក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី។ សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ដែលមិនបានអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមលក្ខន្តិកៈរបស់ខ្លួន ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្អាកសកម្មភាពជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយទុករយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣០(សាមសិប)ថ្ងៃ។ ក្នុងករណីនៅតែមិនព្រមអនុវត្ត ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី។ ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសម្រេចលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីចំពោះសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកណាដែលធ្វើសកម្មភាពប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ ស្ថិរភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬបង្កនូវភាពអន្តរាយដល់សន្តិសុខជាតិ ឯកភាពជាតិ វប្បធម៌ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គមជាតិកម្ពុជា ដោយពុំទាន់គិតដល់ទោសព្រហ្មទណ្ឌផ្សេងទៀត។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** មាត្រា ៣០ នេះ មានជាច្រើនបទល្មើស ដែលបង្កប់នៅក្នុងមាត្រានេះ កថាខណ្ឌទី២ និងទី៣ ជាចំណុចស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម។ **កថាខ័ណ្ឌទី២៖** លក្ខន្តិកៈ គឺជាការងារផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គការមានស្វ័យភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង ចាត់ចែង ធ្វើ ឬមិនធ្វើ សម្រេច ឬមិនសម្រេច ដែលមិនគួរក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ចោទជាបទល្មើស ហើយនាំទៅដល់ការសម្រេច ដោយតុលាការក្នុងការរំលាយសមាគម អង្គការ នោះទេ។ មើលខ្លឹមសារទូទៅ ច្បាប់នេះក៏មិនបានការពារសមាគម ឬអង្គការ	១. **គួរលុបកថាខណ្ឌទី២ និងទី៣** ទាំងស្រុង។ ២. **គួរកែកថាខណ្ឌទី១** ដូចតទៅ៖ *"សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ដែលមិនបានអនុវត្តតាមមាត្រា ១០ ឬកថាខណ្ឌទី១ (ថ្មី) នៃមាត្រា ២៥ នៃច្បាប់នេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយទុករយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ។ ក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាមការជូនដំណឹង ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរផ្អាកសកម្មភាពជាបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៩០(កៅសិប)ថ្ងៃ ។ ក្នុងករណីនៅតែមិនព្រមអនុវត្ត ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី។"*

	ក្រៅរដ្ឋាភិបាលជាតិ ឬអន្តរជាតិ (នីតិបុគ្គល) ឲ្យរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះការប្រព្រឹត្តជាបទល្មើសនៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងៗ ទៀតជាធរមានដែរ។ **កថាខណ្ឌទី៣៖** សកម្មភាពដែលប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ ស្ថិរភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬបង្ករនូវភាពអន្តរាយដល់សន្តិសុខជាតិ ឯកភាពជាតិ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គម ត្រូវបានហាមឃាត់ដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ក៏ប៉ុន្តែ អំពើទាំងនោះត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ផ្សេងៗ ហើយក៏មានកំណត់ជាបទល្មើសមួយចំនួន នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌហើយដែរ។ ការដាក់ទណ្ឌកម្មគួរតែកំណត់នូវសកម្មភាពជាក់លាក់ មិនមែនចែងជាទូទៅបែបនេះទេ។	
៩.	<u>**ខ្លឹមសារដើមនៃច្បាប់**</u> <u>**មាត្រា ៣១៖**</u> សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក មានសិទ្ធិប្តឹងតវ៉ានឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃទាក់ទងនឹងការមិនចុះបញ្ជី ការបញ្ឈប់សកម្មភាព ការលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី និងការពិន័យទៅតុលាការក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣០(សាមសិប)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ គិតពីថ្ងៃជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេច។ **ការពិនិត្យ និងពិភាក្សា** ដោយសារវិវាទនៅក្នុងច្បាប់នេះ គឺធ្វើរវាងក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងការបរទេស និងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ និងសមាគម ឬអង្គការជាតិ ឬអន្តរជាតិ ប៉ុន្តែច្បាប់បានបញ្ជូនឲ្យទៅក្រុមសាលាដំបូង រួចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬដល់តុលាការកំពូលដែលជាទូទៅ ត្រូវចំណាយពេល និងធនធានច្រើន និងអាចហួសរយៈពេលគំរោងកម្មវិធីសង្គម ដែលមានជាមួយម្ចាស់ជំនួយ។	**១. គួរកែដូចតទៅ៖** មាត្រា ៣១ ថ្មី៖ *"សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក មានសិទ្ធិប្តឹងតវ៉ានឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃទាក់ទងនឹងការមិនចុះបញ្ជី ការបញ្ឈប់សកម្មភាព ការលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី និងការពិន័យទៅ **សាលាឧទ្ធរណ៍** ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣០(សាមសិប)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការគិតពីថ្ងៃជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេច។"*

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

ច្បាប់ស្ដីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលកំពុងត្រូវបានអនុវត្តរហូតដល់ពេលនេះ បានបន្ថែមបន្ទុកការងារ និងការចំណាយច្រើនជាងកាលមិនមានច្បាប់នេះ។ ទីមួយ ត្រូវចំណាយពេលបុគ្គលិក និងអ្នកបច្ចេកទេសសម្រាប់ធ្វើរបាយការណ៍ ឱ្យទាន់ពេលវេលាមុនថ្ងៃ២៨ ខែកុម្ភៈ ទីពីរ ត្រូវបង្ខំចិត្តផ្ញើរព័ត៌មានឯកជនរបស់សមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ រួមមានព័ត៌មានពីទ្រព្យសម្បត្តិជាធនធានឯកជនក្នុងគណនីធនាគារ និងរាល់សកម្មភាពដែលសមាគម ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល បានធ្វើការងារសង្គមដែលជាសិទ្ធិរបស់ពលរដ្ឋ និងធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ តាមផ្លូវច្បាប់ សមគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជានីតិបុគ្គលឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត្យ និងមានសិទ្ធិស្វ័យភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង ចាត់ចែង សម្រេចធ្វើ ឬមិនធ្វើ និងត្រូវបំពេញកាតព្វកិច្ចពន្ធដារលើសេវាកម្មគ្រប់ប្រភេទដោយគ្មានការលើកលែងណាឡើយ។ កាតព្វកិច្ចពន្ធជារឿងបន្ទុកមួយរួចហើយ រីឯការដោះស្រាយបែបរដ្ឋបាលដើម្បីបានបង់ពន្ធនេះជាការលំបាកមួយថែមទៀត។ អត្ថិភាពនៃច្បាប់នេះ បានដាក់បន្ទុកបន្ថែម និងបង្ខិតបង្ខំឱ្យបើកចំហរព័ត៌មានឯកជនទាំងធនធាន ទាំងសកម្មភាព ជាជាងការផ្ដល់ឱកាសដល់ពលរដ្ឋក្នុងការចូលរួមការងារសង្គមប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងមានសិទ្ធិស្វ័យភាពជានីតិបុគ្គលឯករាជ្យ ឈរលើគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋានដែលធានាការពារដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ប្រសាសន៍ថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួងមហាផ្ទៃ តែងតែផ្ដល់ជាមគ្គុទេសក៍ដ៏ល្អ ក៏ប៉ុន្តែ ច្បាប់នេះជាកាតព្វកិច្ចបន្ថែមជាជាងលើកកំពស់សេរីភាពពលរដ្ឋខ្មែរ។

ដូចនេះសេចក្ដីស្នើកែលម្អការអនុវត្ត និងវិសោធនកម្មច្បាប់ខាងលើ នឹងជួយលើកកម្ពស់សិទ្ធិចូលរួមរបស់សមាគម និងអង្គការនៅក្នុងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ ក៏ដូចជាវិម្បការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា។ សេចក្ដីស្នើកែប្រែនេះទៀតសោតនឹងធ្វើឱ្យស្របតាមគោលនយោបាយ និងការប្ដេជ្ញាចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងភាពជាដៃគូររវាងរដ្ឋាភិបាល និងថ្នាក់ក្រោមជាតិជាមួយសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងសហគមន៍នានានៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

សេចក្ដីស្នើនេះក៏ជាការធ្វើឱ្យមានសង្គតភាពរវាងច្បាប់ស្ដីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាបាល ជាមួយនិងច្បាប់ផ្សេងៗទៀត។ លើសពីនេះសេចក្ដីស្នើនេះក៏នឹងជួយឱ្យច្បាប់សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមានសុខដុមនីយកម្មជាមួយក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាផងដែរ ជាពិសេសសិទ្ធិស្វ័យភាពរបស់នីតិបុគ្គល។